

Dette værk er downloadet fra Slægtsforskernes Bibliotek

Slægtsforskernes Bibliotek drives af foreningen Danske Slægtsforskere. Det er et privat special-bibliotek med værker, der er en del af vores fælles kulturarv omfattende slægts-, lokal- og personalhistorie.

Støt Slægtsforskernes Bibliotek – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug. Videre publicering og distribution uden for husstanden er ulovlig.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

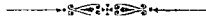
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Beretning

om

Randers Kjøbstads Skolevæsen

i 1900.

J. M. Elmehoff & Sønns Bogtrykkeri, Randers.

Statens pædagogiske Studiesamling
København

Almindelig Oversigt.

Af skolepligtige Børn var der i Randers Skoledistrikt ved Udgangen af Aaret 1900 ialt 1434 Drengene og 1475 Piger, eller tilsammen af begge Køn 2909. Disse vare fordelte jaaledes som efterfølgende Schema udviser.

Skolens Navn.	Skolepligtige Børn.	Drengene.	Piger.	Udenbys.	Over skolepligtig Alder.	Under skolepligtig Alder.	Salt skolepligtige Børn.
Den lærde Skole	51	51	"	18	47	"	116
Forberedelsesskolen	74	74	"	10	"	"	84
Borger-skolen	349	204	145	4	"	1	354
Kommuneskolen	1667	829	838	"	"	16	1683
Leicht's Skole	105	57	48	8	"	"	113
Frøken Nisteds Skole.....	74	2	72	8	16	10	108
— la Cours —	109	"	109	6	20	12	147
Randers private Realskole.	63	48	15	29	31	"	123
Frøken Karstenfens Skole .	102	30	72	2	"	7	111
Katholisk Menigheds — .	31	13	18	3	"	2	36
Frøken Mommes — .	28	"	28	2	"	2	32
— Wachs's — .	28	"	28	1	"	2	31
Fru Mennes — .	18	8	10	4	"	11	33
Frøken Fugls — .	16	4	12	"	"	10	26
— Dyrborgs — .	7	7	"	3	"	"	10
Fru Janzens — .	24	14	10	"	"	6	30
— la Cours — .	17	17	"	1	"	12	30
Frøken Mørups — .	20	11	9	"	"	4	24
Fru Lindstrøms — .	17	8	9	"	"	3	20
— L. Nielsens — .	14	7	7	"	"	4	18
at overføre	2814	1384	1430	99	114	102	3129

Skolens Navn.	Skolepligtige Børn.	Drenge.	Piger.	Udenbysg.	Øver skolepligtig Alder.	Under skolepligtig Alder.	Salt skolepligtige Børn.
oversført	2814	1384	1430	99	114	102	3129
Frøken D. Sørensens Skole	10	1	9	"	"	5	15
Fru Grams —	1	1	"	"	"	2	3
Frøken Lorms —	3	3	"	"	"	1	4
— D. Jensen's —	6	5	1	"	"	6	12
Kanders Børneanstalt	34	17	17	"	"	181	215
Ashlet i Marken	2	1	1	"	"	75	77
desuden:							
hjemme- og privat underviste	9	4	5	"	"	"	9
ikke underviste 7aarige Børn	18	12	6	"	"	"	
ikke underviste paa Grund af Sygdom	4	2	2	"	"	"	
i Skoler udenfor Distriktet.	8	4	4	"	"	"	8
Salt	2909	1434	1475	99	114	372	3472

De 21 private Skoler tilligemed de 2 Asyls havde ved Aarets Udgang 803 Børn i skolepligtig Alder.

I Aarets Løb er ikke nedlagt eller oprettet nogen Skole.

Præliminæreksamen tages i 3 Privatiskoler:

Frøken Risted's,
— la Cours
og Kanders private Realskole.

Gymnastikundervisning for Piger findes indført i 4 Privatiskoler, nemlig: Frøken Risted's, Frøken la Cours, Frøken Mommens (Frk. Laugejen) og Frøken Karstensens.

Den Bay-Kirketerpiske Borgeriskole.

Denne Skole har een Afdeling for Drenge og een for Piger, som undervises i samme Bygning, men hvert Køn for sig; dog er der i dette Aar paa Grund af Pladsmangel nogle faa Drenge underviste sammen med Piger i Forberedelses- og 1ste Pigeklasse. Sangundervisningen er væsentlig fælles for begge Køn.

De skoleføgende Børns Antal udgjorde:

d. 1 Januar 1900.....	203	Dr. og	139	Þ., ialt	342
Afgang i Arets Løb	47	-	-	32	- — 79
					<hr/>
	156	Dr. og	107	Þ., ialt	263
Tilgang i Arets Løb	52	-	-	39	- — 91
					<hr/>
d. 31 December.....	208	Dr. og	146	Þ., ialt	354
deraf under 7 Aar	1	-	-	„	- — 1
					<hr/>
	207	Dr. og	146	Þ., ialt	353
udenfor Skoledistriktet	3	-	-	1	- — 4
					<hr/>
altjaa skolepligtige i Kommunen	204	Dr. og	145	Þ., ialt	349

Klassernes Antal er i Hovedskolen 5 Drenges- og 4 Pigeklasser, og i Forstkolen 2, nemlig 1 for hvert Køn.

Det ugentlige Timetal er for hver af de 2 øverste Drengeskasser i Hovedskolen 38, og for hver af de følgende henholdsvis 36, 34 og 33, samt for Forstkolens Klasse 26; for hver af Pigeklasserne i Hovedskolen er det 33, og i Forstkolens Pigeklasse 28. Ialt har saaledes samtlige Drengeskasser 205 og Pigeklasserne 160 ugentlige Timer, i det hele altjaa 365.¹⁾

Marsprøven afholdtes i dette Aar fra 27—29 Marts og omfattede kun de 3 øverste Drenges- og 2 øverste Pigeklasser paa Grund af Skoleaarets Omlæggelse fra Juli til April efter derom vedtagen Bestemmelse af Skolekommissionen.

Sanginspektoren, Hr. Professor Nebelung, afholdt d. 17 December Prøve med Eleverne og ytrede sin Tilfredshed.

De skolepligtige Dage har udgjort 251 $\frac{1}{2}$.

Det gennemsnitlige Børneantal for hele Aaret har været:

i Drengeskassedelingen		i Pigeassedelingen	
5. Drgkl.	32,50	4. Pigekl.	32
4. —	36	3. —	33,33
3. —	32,17	2. —	34,58
2. —	36,83	1. —	37,50
1. —	36,33	Forbrdfl.	17,58
Forbrdfl.	20		
			<hr/>
	Ialt 193,83		154,99
	I hver Klasse 32,31		31

¹⁾ Saaledes efter Planen; de 2 øverste Pigeklasser har kun 32, til Gymnastik kan blive indført.

De skoleforføjte Dage har udgjort:

	Drenge	Piger
paa Grund af Sygdom ..	1405 ¹ / ₂ = 2,82 %	1861 ¹ / ₂ = 4,78 %
af anden lovlig Grund...	352 ¹ / ₂ = 0,71 %	239 ¹ / ₂ = 0,61 %
uden lovlig Grund	190 = 0,38 %	48 = 0,12 %
Tilsammen	1948 ¹ = 3,91 %	2149 = 5,51 %

Fritagne for Gymnastikundervisning paa Grund af Legems-
svagthed var 7 = 3,36 % af de gymnastikpligtige Børn (208).

Skolelønnen er for hvert Barn aarlig:

	indenbys	udenbys
i Hovedskolen	36 Kr.	48 Kr.
i Forskolen	24 —	36 —

I denne Betaling er indbefattet baade „Skolepenge“ i Henhold
til Lov af 8 Marts 1856 § 11 og Brændselspenge.

For 2 Søstende nedsættes Betalingen med en Fjerdedel, for 3
med en Tredjedel, og naar 4 eller flere Søstende samtidig søge
Skolen, gaar den fjerde eller derover frit. Men tildeles der blandt
Søstende noget Barn Friplads, udgaar vedkommende af det hele
Antal, medens der for Resten betales efter ovenstaaende Bestemmelser.

Antallet af de ordinære Fripladser er for Tiden 37. De ved
Kommunens Skolevæsen fast ansatte Lærere har Fripladser for
deres Børn.

Fra 1901 vil i Følge den ny Skoleplan baade med Skoleløn
og Fripladser ske nogen Forandring.

Den samlede Skoleløn for 1900 udgjorde 8502 Kr. 91 Øre.

Lærerpersonalet ved Skolen bestod ved Aarets Slutning af:

Overlæreren	1
Fast ansatte Lærere	5
— — Læreriinde	2
Haandgerningslæreriinde	1
Syngelærer	1
Gymnastiklærer	1
Hjælperlærer	1
Tilsammen	12

Hjælperlærer S. Thorup blev i Begyndelsen af April indkaldt
til Militærtjeneste; imidlertid er Seminarist Gejlagert antagen som
Bikar.

Lærer Laursen har haft Feriekursus i Bogholderi, og Læreri-
inde Frk. Knudsen i Engelsk.

¹⁾ Skarlagensfeber og Difteritis har forarsaget de fleste Forjømmelser paa
Grund af Sygdom.

§ 1900 har følgende Oprykning fundet Sted:

Lærer B. M. Pedersen fra lavest Løn med Tillæg til Lønningsstalaens 4. Klasse,
 Frk. Knudsen fra 3. til 4. Klasse, og
 Fru A. Sørensen fra 2. til 3. Klasse.

Af Skoleparemærker er der i Aaret folgt for omtrent 540 Kr.

Lærebiblioteket, som er fælles for Kommuneskolernes Lærerpersonele, bestyres af begge Overlærerne; det omfattede ved Aarsstiftet 1888 Bind og forøges ved det dertil bevilgede Beløb, 50 Kr. aarligt.

Søren Møllers Beflædningslegat for Konfirmander er tildelt 8 af Skolens Elever med 20 Kr. til hver, ialt 160 Kr.

Fritlustslege har været øvede i det forløbne Aar i Sommermaanederne af Skolens 2 øverste Drengeskasser med livlig Tilslutning. Øvelserne leedes af Lærerne Pedersen og Laursen. I en Kamp med Drengene af Aarhus Kommuneskole sejrede Borger skolens Drengene.

Den ny Borger skole i Søren Møllersgade kom i December under Tag og vil efter Bygmesterens Formening forhaabentlig kunne tages i Brug i Sommeren 1901.

Den Brod-Bredalske Kommuneskole.

Skolen har to Hovedafdelinger, en Drengeskole og en Pigeskole, hver i sin særskilte Bygning.

De skolegøgende Børns Antal udgjorde:

1 Januar 1900	795 Dr. og 868 Pg., ialt 1663
Afgang i Aarets Løb	193 - - 202 - , — 395
	<hr/>
	602 Dr. og 666 Pg., ialt 1268
Tilgang i Aarets Løb	243 - - 188 - , — 431
	<hr/>
31 Decbr. 1900	845 Dr. og 854 Pg., ialt 1699
heraf var under 7 Aar	8 - - 8 - , — 16
	<hr/>
skolepligtige var altjaa	837 Dr. og 846 Pg., ialt 1683

Klassernes Antal er saavel i Drenges- som Pigeskolen 7, nemlig 5 i Hovedskolen og 2 i Forskolen. Hver Klasse er i Forhold til Børnetallet delt i 2—5 sidsordnede Afdelinger. Drengeskolen har saaledes 24, og Pigeskolen 27 Klasseafdelinger, der er helaarige. § 1900 er der ikke oprettet nogen ny Klasseafdeling.

Det ugentlige Timetal er i de to øverste Pigeklasser 25, i Hovedskolens øvrige Klasser 24 og i Forskoleklasserne 20.

Marsproven holdtes i begge Skoler d. 19—29 Marts.

De skolepligtige Dages Antal har været:

for de Klasser, der har Formiddagsundervisning, Dr. 251, Pg. 252
 - - - - - Eftermiddagsundervisning, - 205, - 207
 Eftermiddagsklasserne har Lørdag Eftermiddag fri. Det ugentlige Timetal er det samme for Formiddags- og Eftermiddagsklasserne.

Det gennemsnitlige Børneantal for hele Aaret har været:

		i Drengesk.	i Pigeesk.
5	A	33,25	28,33
5	B	31,67	30,83
4	A	37,67	30,83
4	B	37,58	31,25
4	C	37,42	32,75
4	D		33,08
3	A	38,08	31,00
3	B	35,16	32,16
3	C		34,33
3	D	34,25	34,83
2	A	35,33	36,83
2	B	36,75	37,58
2	C	36,08	37,83
2	D	37,25	37,58
1	A	33,83	38,42
1	B	36,91	39,00
1	C	34,25	37,25
1	D	36,42	39,17
2	Forsk.	32,92	32,08
—	B	33,08	30,83
—	C	32,42	31,33
—	D	32,25	32,08
—	E		27,25
1	—	31,08	26,42
—	B	32,33	28,08
—	C	31,16	27,75
—	D	31,41	28,08
		<hr/>	
		Salt	828,55
		3 hver Klasse	34,52
			886,95
			32,85

De skoleforsøgte Dages Antal har udgjort:

	i Drengesk.	i Pigesk.
paa Grund af Sygdom ..	7971 = 4,22 %	10614 = 5,24 %
af anden lovlig Grund...	1188 = 0,63 %	1844 = 0,91 %
uden lovlig Grund	2057 = 1,09 %	2536 = 1,25 %
Tilsammen	11216 = 5,94 %	14994 = 7,40 %

Til Sammenligning ansføres Forsømmelserne i pCt. for Aarene 1891—1900:

	Drengeskolen.			Pigeskolen.		
	Sygdom.	And. lovlig Grund.	Uden lovlig Grund.	Sygdom.	And. lovlig Grund.	Uden lovlig Grund.
1900 ..	4,22	0,63	1,09	5,24	0,91	1,25
1899 ..	4,34	0,52	1,09	6,07	0,88	1,23
1898 ..	3,41	0,34	1,28	4,23	0,46	1,29
1897 ..	3,13	0,35	1,34	4,52	0,59	1,36
1896 ..	3,49	0,30	1,22	4,10	0,39	1,39
1895 ..	4,62	0,76	1,33	6,56	0,86	1,23
1894 ..	3,25	0,29	1,12	5,13	0,49	1,13
1893 ..	3,49	0,42	1,08	5,33	0,43	1,00
1892 ..	3,26	0,27	1,14	4,63	0,37	0,97
1891 ..	4,61	0,24	0,98	5,64	0,41	0,83

De dikterede Skolemunkter har i 1900 udgjort:

for Drengeskolen.....	220 Kr.	19 Dre
- Pigeskolen	326 -	32 -
Tilsammen	546 Kr.	51 Dre

Lærerpersonalet bestod ved Aarets Slutning af:

Overlæreren	1
Faste ansatte Lærere	10
Faste ansatte Lærereinder	12
Konstituerede Lærereinder.....	4
Haandgerningslærereinder	3
Timelærer i Sang	1
Gymnastiklæreren ved Drengesk.....	1
Tilsammen	32

I Aarets Løb er følgende Forandringer foregaaede i Lærerpersonalets Sammensætning:

I Henhold til Ministeriets Skrivelse af 23 Juli 1894 skulde de to sidste Timelærereindeembeder ved Skolen gaa over til faste

Embeder fra 1 Januar 1900. I det ene af disse Embeder konstitueredes med Ministeriets Tilladelse den hidtilværende Timelærerinde Frk. Malte Helene Jensen Nørbech, indtil hun i Overensstemmelse med Skoleloven kan faa fast Ansættelse. — I det andet Embede var pens. Lærerinde Fru P. Hjuler konstitueret fra 1 Jan. til 31 Marts. Under 14 Marts kaldede Skoledirektionen fra 1 April at regne Lærerinde ved Kjellerup Realskole Frk. Anna Christensen til Embedet med et Aars Konstitution. Frk. Christensen er født i Røjle Skov, Vejlbj Sogn ved Middelfart, d. 8 August 1867 og dimitteret 1896 fra Femmers Kvindeseminarium med 1. Karakter.

I det ved Frk. C. Müllers Død ledigblevne Embede var eksam. Lærerinde Fru Christine Petersen konstitueret til 10 Maj. Under 2 Maj konstituerede Skoledirektionen Vikar ved Hallinsskov Skole ved Svendborg Frk. Helga Louise Christine Jørgensen til Lærerinde ved Forskolen. Frk. Jørgensen er født d. 27 Decr. 1876 i Bollerup ved Kalundborg og dimitteret 1899 fra Horsens Kvindeseminarium med Hovedkarakter mg.

Frk. Theodora Marie Frederikke Heilskov, der har været konstitueret i et Embede ved Skolen siden 1 Maj 1898, faar fast Ansættelse ved Købstadens Skolevæsen fra 1 Maj 1900 at regne.

Følgende **Oprykninger** til højere Lønningsklasser har fundet Sted i Aarets Løb:

Overlærer H. P. Jacobsen	fra 2. til 3.	Lønningskl. for Overlærere.
Lærer L. Nielsen	- 6. - 7.	- Lærere.
— A. Nielsen	- 5. - 6.	- —
— K. L. Kristensen	- 4. - 5.	- —
Lærerinde M. Dyppe	- 4. - 5.	- Lærerinder.
— A. Andersen	- 3. - 4.	- —
— Th. Heilskov	- 1. - 2.	- —
— M. K. Møller	- 1. - 2.	- —
— M. Schou	- 3. - 4.	- —
		Haandgerningslærerinder.

I Winterhalvaaret har hvert Barn i Hovedskolen, Drengene og Piger, faaet et varmt Bad i Skolens Badeanstalt. I Sommertiden har Pigerne ligesom Drengene haft Afgang til kolde Strømbade.

Børnebiblioteket paa Drengeskolen tæller 370 Bind
 — — — Pigeskolen — 400 —

Af Skoleparemærker er der i Aarets Løb solgt:

paa Drengeskolen for	673 Kr.
— Pigeskolen -	944 -
		<hr/> tilsammen 1617 Kr.

Som Hjælp til Konfirmationstøj uddeltes:

Renten af "H. J. Thershilfen og Hustru Char- lotte Amalie, født Rahr's Legat til fattige Konfirmanders Beklædning", 22 Portioner à 25 Kr.....	550 Kr.	"	Øre
Det Broct-Bredaliske Legat (56 Kr.), suppleret med 100 Kr. af de indkomne Skolemulkter, 7 Port. à 13 Kr., 2 à 19 Kr. 50 Øre, 1 à 18 Kr., 1 à 8 Kr.....	156	-	" -
Søren Møllers Beklædningslegat, 7 Port. à 20 Kr.....	140	-	" -
Discipel Hans Bojes Mindelegat, 2 Port. à 16 Kr. 38 Øre og 2 Port. à 17 Kr. 30 Øre	67	-	36 -
Enkemad. Ane Marie Brøndbergs Legat, 1 Portion	10	-	" -
Tilfammen	923 Kr.	36	Øre

Randers, d. 14 Marts 1901.

Paa Skolekommissionens Vegne

P. Scharling.

Bilag A.

Ugentlig Timefordeling i Borgerstolen.

Undervisningsfag.	Hovedskolen.								For- fo- len.		Sum af Timer i hvert Fag.	
	Drenge.					Piger.				Dr.		P.
	V	IV	III	II	I	IV	III	II	I			
Religion	3	3	4	4	4	3	3	4	4	4	4	40
Dans	4	4	5	6	8	4	4	5	7	8	8	63
Tyft	3	3	3	2	.	2	2	15
Engelsk	2	2	4
Skrivning	2	3	3	4	5	1	2	4	4	5	5	38
Skriftlæsning	1	1	.	.	.	2
Regning	4	4	5	5	6	4	4	5	6	5	5	53
Historie	4	4	6	3	3	4	3	4	3	.	.	34
Geografi	2	2	3	3	2	2	2	2	2	2	2	24
Naturhistorie	2	2	2	2	2	2	2	14
Naturlære	2	2	4
Matematik	4	2	6
Tegning	2	2	2	2	.	2	2	12
Håndgerning	6	6	6	6	.	4	28
Gymnastik	2	2	2	2	2	2	.	12 ¹⁾
Sang	2	2	1	1	1	2	2	2	1	.	.	14 ¹⁾
	38	38	36	34	33	32 ²⁾	32 ²⁾	33	33	26	28	363 ³⁾

1) Da Gymnastik- og Sangundervisningen tildels er fælles for flere Klassers Vedkommende, bliver det samlede Antal Timer, hvori der ugentlig undervises i disse Fag, i Virkeligheden kun henholdsvis 6 og 6. Hver Lærer underviser altsaa 6 Timer ugentlig, men samtlige Børn faar ialt henholdsvis 12 og 14.

2) Indtil Gymnastikundervisning er indført i Pige-klasserne, har hver af de 2 øverste Pige-klasser kun 32 ugentlige Timer i Stedet for de 33, som Skoleplanen foreskriver.

3) I Overensstemmelse med ovenstaaende Note Nr. 1 bemærkes, at medens samtlige Børn har modtaget ialt 363 Timers Undervisning Ugen igennem, er der fra Lærerpersonalets Side kun ydet Undervisning i 351 Timer.

Bilag B.

Ugentlig Timefordeling i Kommuneskolen.

Undervisningsfag.	Hovedskolen.										Forstolen.				Sum af Timer i hvert Fag.
	Drenge.					Piger.					Dr.		P.		
	V	IV	III	II	I	V	IV	III	II	I	II	I	II	I	
Religion	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	136
Danst	5	5	7	7	8	5	5	6	6	7	7	7	7	7	331
Skrivning	1	3	3	4	4	1	3	3	3	4	4	4	4	4	174
Skriftlæsning	1	1	.	.	1	1	12
Regning	4	4	3	4	4	3	3	3	4	4	4	4	4	4	191
Historie	2	2	2	1	1	2	2	2	1	48
Geografi	2	2	2	2	1	2	2	2	2	1	60
Naturhistorie	2	1	6
Tegning	2	1	7
Haandgjerning	5	4	3	3	3	.	.	2	2	80
Ansættelsesunderv.	1	1	1	1	17
Gymnastik	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	2	2	.	.	66 ¹⁾
Sang	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	34
Hver Afdel. i samtlige Klasser ...	24	24	24	24	24	25	25	24	24	24	20	20	20	20	
Antal af Afdelinger i hver Klasse	2	3	3	4	4	2	4	4	4	4	4	4	5	4	
Samtlige Afdel. i hver Klasse....	48	72	72	96	96	50	100	96	96	96	80	80	100	80	1162 ²⁾
	384 Timer					438 Timer					340 Timer				
	1162 Timer														

1) Da kun 6 af Drengeskolens 24 Klasseafdelinger og samtlige Pigeklasser i Hovedskolen har særskilte Gymnastiktimer, medens de andre Klasseafdelinger i Drengeskolen undervises 2 og 2 sammen i dette Fag, bliver det samlede Antal Timer, hvori der undervises ugentlig i dette Fag, i Virkeligheden kun 48.

2) I Overensstemmelse med ovenstaaende Note bemærkes, at medens samtlige Børn har modtaget ialt 1162 Timers ugentlig Undervisning, er der fra Lærerpersonalens Side kun ydet Undervisning i 1144 Timer.

